

בס"ד. ש"פ אחרי, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשי"א

(הנחה בלתי מוגה)

ויאמר' לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך². הנה הפטרה זו מפטירין בה בשבת ערב ראש חודש³, וטעם הדבר, מפני שדברי יהונתן אל דוד היו בערב ראש חודש, כאמרו מחר חודש. וצריך להבין, דלכאורה הרי זו שייכות קלושה ביותר, ובפרט שכל האריכות בהפטרה עצמה אין לה שייכות לערב ראש חודש, וכל הקשר הוא רק מצד ב' התיבות מחר חודש. וביותר אינו מובן, שהרי הדין הוא שההפטרה צ"ל מענין הפרשה שקורין בתורה, ולא רק מענין כללות הפרשה אלא מענין סיום הפרשה⁴, שלכן, בשבת חנוכה שחל בראש חודש מפטירין רני ושמחי⁵, מפני שסיום הקריאה הוא בפרשת חנוכה⁶. וא"כ יוקשה ביותר למה מפטירין בכל שבת ער"ח ההפטרה דמחר חודש שאין לה דמיון עם קריאת הפרשה, שהרי מפטירין בה בכל שבת ער"ח באיזו פרשה שתהי'. ועכצ"ל, שהשייכות של הפטרה זו לשבת ערב ראש חודש היא בתוקף כל כך, עד שזה דוחה החיוב להפטיר מעין קריאת הפרשה. וצריך להבין הענין בזה. גם צריך להבין בפרטי ההפטרה, שאמר יהונתן לדוד אם החצים ממך והנה גוי' שלום לך אין דבר חי ה' ואם החצים ממך והלאה לך כי שלחך ה', מדוע נתן לו סימן מחצים דוקא, ולא באופן אחר, סימן באופן ברור יותר.

ב) ולהבין כל זה יש להקדים תחילה משנתל"8⁸ בענין המעלה דמשיח, דכתיב ביי"9 לא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח, אלא והריחו ביראת הוי', דמורח ודאין¹⁰, ועוד אמרו רז"ל¹¹ שמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. ונתבאר שם¹², ששני ענינים אלו במשיח,

-
1) מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו — ד"ה והניף דאחרון של פסח.	זרוע ח"ב סי' שצד.
2) שמואל-א כ, יח.	7) שמואל-א שם, כא-כב.
3) מגילה לא, סע"א. טושו"ע או"ח	8) בד"ה והניף (לעיל ע' 30 ואילך).
סתכ"ה ס"ב.	9) ישעי' יא, ג.
4) ראה ב"י לטור או"ח סרפ"ג. שו"ע אדה"ז	10) סנהדרין צג, ב.
או"ח שם. — מתור"ה כיון — מגילה כג, א.	11) ראה לקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ,
5) שו"ע או"ח סתרפ"ד ס"ג.	סע"ב. וראה זח"ג קנג, ב.
6) ראה תוד"ה הדר — שבת כג, ב. אור	12) לעיל ע' 36 ואילך — ע"פ המשך
	תער"ב ח"א פרכ"ב.

בנוגע למהותו של משיח, שעיקר מעלתו היא והריחו ביראת הוי', ובנוגע לפעולתו של משיח, שאתא לאתבא צדיקייא בתיובתא, קשורים זה בזה. כי, ענין מורח ודאין היינו שלא למראה עיניו ישפוט כפי שהאדם יראה לעיניו¹³, שרואה רק את הענינים הגלויים, אלא באופן שיודע את הענינים והסיבות שהביאו את האדם למצבו הבלתי רצוי, וכמאמר¹⁴ אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, והרי אמיתית ענין זה הוא כשמגיע עד בחי' העצם. וכמשנת"ל שהמעמד ומצב דכחות הגלויים אינו הוראה על העצם¹⁵, וכפי שמצינו בר' יוחנן בן זכאי, שאף שלא הניח וכו'¹⁶, מ"מ, מצד גודל ענוותנותו אמר איני יודע באיזו דרך מוליכין אותי¹⁷. ולכן כדי שיהי' אמיתית המשפט, צריך לידע כל הענינים עד לבחי' העצם, ודוקא אז יכול להיות ושפט בצדק דלים. וזהו ענין מורח ודאין, לפי שענין הריח נוגע בעצם הנפש, כמשנת"ל¹⁸ שהחוטם הוא שער המוח דהיינו פנימיות המוחין, ובפרט ע"פ המבואר באד"ר¹⁹ שהנקב השמאלי שבחוטם מגיע בבחינת חיין דחיין, בחינת פנימיות עתיק, שזהו העצם. ולכן, ע"י ענין הריח הרי הוא מגיע לידע את כל עניני הזולת עד להעצם שלו. וזהו גם הענין דמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא, דכיון שהמשפט דמשיח יהי' מצד העצם, לכן יפעל ענין התשובה גם בצדיקים, שהרי הכחות הגלויים אינם מורים על מצב העצם, דאף שהכחות הגלויים הם בטוב, מ"מ אפשר שהעצם הוא בעמקי הקליפות (כדמוכח ממאמר ריב"ז הנ"ל), ולכן צריך להיות ענין התשובה גם בצדיקים.

אמנם עדיין צריך להבין, דבשלמא בצדיקים סתם, דהיינו צדיקים מצד הכחות הגלויים, הנה כיון שכחות הגלויים אינם הוראה על העצם, לכן צריך להיות אצלם ענין התשובה. אבל הענין שמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא קאי על כל הצדיקים, גם צדיקים שמצד העצם, שלכן מביאים דוגמא לזה ממשה רבינו שקודם הסתלקותו הגיע למעלת התשובה²⁰, לפי שהאיר בו הגילוי דמשיח, ובודאי שמשה רבינו הי' צדיק גם מצד העצם, שהרי אי אפשר לומר ח"ו וח"ו שהעצם שלו הי' בעמקי

13) שמואל-א טז, ז.

14) אבות פ"ב מ"ד.

15) לקו"ת ויקרא בהוספות נ, סע"ד.

מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שט. נעתק (עם

הגהות) באוה"ת ר"פ פינחס (ע' אינז ואילך),

ובד"ה אך בגורל תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע'

קעא). רד"ה אשרנו תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע'

50), ובהנסמן שם הערה 1.

16) סוכה כח, א.

17) ברכות כח, ב.

18) בד"ה והניף (לעיל ע' 31 ואילך).

19) בזח"ג קל, ריש ע"ב.

20) ראה לקו"ת שמע"צ שבהערה 11.

ועוד.

הקליפות, ובודאי ה' העצם שלו בדרגא הכי נעלית בקדושה. ואינו מובן מהו ענין התשובה במדריגה זו. ואף שנת"ל שענין התשובה היינו שאינו שבע רצון ממצבו הקודם, שענין זה שייך גם בצדיקים, דלהיות שעצם הנפש היא תמיד בדביקות בעצמות א"ס ב"ה, כמ"ש²¹ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, והרי אוא"ס ב"ה הוא למעלה מעלה עד אין קץ²², לכן ענין התשובה הוא תמידי, שבכל מדריגה שעומד רוצה לעלות למדריגה נעלית יותר, מ"מ, עדיין אינו מובן, שהרי ענין זה בכללותו ישנו גם לפני ביאת המשיח, וא"כ מהו גודל החידוש שבזה (אָזא געוואָלדיקע זאך) שיתחדש ע"י משיח דוקא.

ג) אך הענין הוא²³, דהנה, כללות עבודת הבירורים הוא לאכללא שמאלא בימינא²⁴, שזהו כללות ענין התורה, לברר ולהעלות את כל הדברים הבלתי רצויים שמצד השמאל, שיתכללו בימין. ויש בזה ב' אופנים, אתכפיא סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא, ובכל אחד מהם יש מעלה לגבי זולתו. דהנה, העבודה דאתכפיא היא ע"י שהטוב מתלבש ברע ולוחם עמו. והו"ע עבודת הבינונים²⁵, שהיא מדת כל אדם ואחרי' כל אדם ימשוך²⁶. שהעבודה היא בדרך מלחמה, וכמ"ש²⁷ ויאבק איש עמו, שע"ז הרע מתבטל, בששים או באלף או ברבבה²⁸. ומעלת העבודה באופן זה היא שעל ידה הנה הרע עצמו מכיר ויודע את מעלת הטוב, ושצריך להיות טוב, ומסכים להעשות טוב. אבל מ"מ, החסרון בזה הוא שהרע עצמו אינו מתהפך לטוב, ואין זה אלא שנתבטל מצד הטוב, אבל הרע עצמו נשאר במהותו הקודם. ועוד חסרון בזה, שבכדי לברר את הרע צריך הטוב להתלבש בהרע, שהרי המברר צריך להתלבש בלבושי המתברר, ועי"ז פועל הרע חלישות בהטוב, שהטוב יודע ממציאות הרע כו'. ודוגמא לדבר מהמתקת מים מרים עי"ז שמוסיפים בהם ריבוי מים מתוקים. והרי מובן בפשטות שהמים הרעים לא נתהפכו למים מתוקים, אלא נשאר במהותם הקודם, ורק שנתבטלו מצד ריבוי המים המתוקים. וכמו"כ מובן שהמים המרים פועלים חלישות במים המתוקים, שמתיקותם אינה כמו

24) ראה זח"ג קעו, א. קעח, א.

25) ראה תניא פכ"ז.

26) תניא רפי"ד.

27) וישלח לב, כה.

28) ראה תניא פ"י. הובא בהמשך תער"ב

שם ע' א'שטו.

21) ואתחנן ד, ד. וראה אדר"נ ספ"ד.

22) ראה תקו"ז תנ"ז בסופו. וזהו חדש

יתרו לך, סע"ג. ועוד.

23) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב

ח"ג ע' א'שו ואילך. שם ע' א'שטו ואילך. ע'

א'שכא ואילך. וראה גם מאמרי אדמו"ר

האמצעי במדבר ח"ב ע' תפו ואילך.

שהיתה מקודם, שהרי יש בהם קצת תערובת מים מרים. אמנם העבודה דאתהפכא היא, שמצד ריבוי גילוי אור שהוא אור נעלה ביותר, הנה הרע עצמו מתהפך לטוב. והמעלה באופן זה היא, שהרע עצמו נעשה טוב (ולא רק שנתבטל מצד הטוב), ועוד זאת, שאינו פועל חלישות בהטוב, שהרי הטוב אינו מתלבש בו כדי להפכו, אלא הוא מתהפך בדרך ממילא ע"י גילוי אור נעלה ביותר. אך החסרון בזה הוא, שהרע מצד עצמו אינו יודע ומכיר בכך, דכיון שהפיכתו לטוב היא ע"י גילוי אור נעלה, הרי הרע עצמו אינו מסכים להיות בטל אל הטוב, אלא שמתהפך בדרך ממילא ע"י גילוי האור.

ויובן ע"פ משל²⁹ מבית משפט שיש בו קטיגור וסניגור, שביטול הקטיגור יכול להיות בב' אופנים. הא', ע"י טענות הסניגור, שטוען טענותיו לזכות עד שטענותיו פועלות לא רק על השופטים אלא גם על הקטיגור, שמצד הטענות מתבטל הקטיגור. ומובן, שאין זה באופן שהקטיגור מתהפך לטוען לזכות, כי אם שמצד טענות הסניגור מסתתמין טענותיו ואינו טוען לחובה. ועוד מובן, שבאופן כזה נעשה חלישות בסניגור, כיון ששומע לשעה קלה עכ"פ את טענות הקטיגור, שאז שומע שאף שהוא טוען לזכות, מ"מ יש אחר שטוען לחובה. אך יש אופן נעלה יותר בביטול הקטיגור, והוא ע"י הגילוי דבאור פני מלך חיים³⁰, והיינו, כאשר המלך נכנס לבית המשפט, דאז מתבטלים הן הקטיגור והן הסניגור (עס ווערט אויס קטיגור און אויס סניגור), וגם הקטיגור טוען סניגוריא. אמנם, אף שבאופן זה הנה הקטיגור עצמו נעשה סניגור, הרי ענין זה הוא רק מצד גילוי אור פני המלך, ולא מצד עצמו כלל, שהרי אינו מבין ומשיג את אור פני המלך, אלא שמתבטל בדרך ממילא מצד גילוי אור פני המלך, ואילו מצד עצמו הרי הוא נשאר קטיגור.

אמנם יש עוד אופן באתהפכא שיש בו ב' המעלות, שהרע מתהפך לטוב לגמרי, וענין זה נעשה גם מצד עצמו, ולא רק מצד הגילוי מחוץ הימנו. והיינו כאשר הרע עצמו משיג ומכיר (דערהערט) שהוא רע, וצר לו (עס ווערט אים איינג) ממעמדו ומצבו, ולכן יוצא מהרע שלו ומתהפך לטוב. וענין זה הוא ע"י גילוי ההעלם העצמי, והיינו, שאין זה ענין של גילוי אור, וכמו באור פני מלך חיים, אור דייקא, שהוא זיו והארה בלבד, אלא בחי' העלם העצמי, שזהו מצד עצמיות המלך.

(29) ראה המשך תער"ב שם ס"ע אישטו אישיז ואילך.
ואילך (ומציין שם לזח"ב ס, ריש ע"ב). ע' (30) משלי טז, טו.

(ד) **וזהו** מ"ש³¹ ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם גר' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים. ובענין העץ מצינו ב' דעות. דעת הזוהר³² שעץ קאי על התורה, כמ"ש³³ עץ חיים היא למחזיקים בה, ודעת המדרש³⁴ שעץ זה הרדופני הי', שהוא סם³⁵. וב' דיעות אלו הם ב' האופנים הנ"ל באתהפכא. דהנה, לכל הדיעות לא נתבטלו המים הרעים ע"י הוספת ריבוי מים טובים (שאז אינם משתנים בעצם מהותם, כנ"ל), כי אם, שע"י השלכת העץ נתהפכו המים המרים עצמם, וכמ"ש וימתקו המים. אלא שבזה גופא יש ב' דעות. לדעת הזוהר שעץ קאי על תורה (שהתורה היא אילנא דחיי, שאינו שייך לאילנא דמותא, ואינו שייך לתערובת טוב ורע), נמצא, שהמתקת המים היתה ע"י גילוי האור דתורה, שמצד גילוי זה נהפכו המים המרים למים מתוקים. אמנם לדעת המדרש שהעץ עצמו הוא עץ מר, נמצא, שפעולת השלכת העץ במים היתה לגלות במים את המרירות שלהם כו', ועי"ז נעשית ההמתקה מצד המים המרים עצמם. ואף שענין זה נעשה ע"י משה דוקא, כמ"ש ויורהו ה' עץ וישלך אל המים, הרי זה לפי שהרע מצד עצמו אינו שייך שירגיש שהוא רע, אלא צ"ל גילוי מלמעלה דוקא, אך מ"מ אין זה ענין של גילוי האור, אלא הפעולה היא להורות להם את המרירות שלהם, שע"י הנה הרע עצמו יוצא ממציאותו ומתהפך לטוב. והיינו, שאין זה ענין של גילוי אור, כי אם, גילוי ההעלם העצמי, סתימו דכל סתימין, דכתיב ביי³⁶ ישת חושך סתרו.

(ה) **וביאור** הענין בעבודת האדם, דהנה כתיב³⁷ חי ה' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו, וקאי על הנשמה כמו שהיא למעלה, שמשגת אלקות ועומדת באהבה ויראה, ואינה יודעת כלל אודות ענינים אחרים זולת אלקות. אמנם בירידתה למטה להתלבש בגוף ונפש הבהמית, שייכת היא כבר לשכל אנושי, להשיג דבר גשמי, ולמטה מזה, שע"י ירידת הנשמה בגוף נעשה ההעלם בב' ענינים. הא', שהגוף מעלים על אור הנשמה, והב' הוא העלם הגוף עצמו. והם ב' הענינים שישנם בחושך, היותו העדר האור, והיותו בריאה בפני עצמה. והיינו, שההעלם על אור הנשמה הו"ע דהעדר האור, והעלם הגוף עצמו הו"ע שהחושך הוא בריאה בפ"ע. דהנה, העדר האור שייך רק כשיש מציאות של אור, ואז פועל החושך העדר האור או

(35) ראה מתנות כהונה לשמו"ר פ"ג שם.

(36) תהלים יח, יב.

(37) מלכים"א יז, א (ראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53).

(31) בשלח טו, כג-כה.

(32) ח"ב ס, ריש ע"ב.

(33) משלי ג, יח.

(34) שמו"ר פכ"ג, ג. פ"ג, ג.

חלישות והתעלמות באור, ומזה מוכן שהעלם הגוף עצמו אינו יכול להיות ענין של העדר האור, שהרי יצירת הגוף קדמה ליצירת הנשמה³⁸, וזהו גם שרש הגוף אינו מבחי' האור, כי אם מבחי' הרשימו³⁹. אלא העלם הגוף עצמו הו"ע שהחושך הוא בריאה בפ"ע.

והנה בב' עניני חושך הנ"ל צריכה להיות העבודה דאתכפיא והעבודה דאתהפכא. דהעבודה דאתכפיא היא העבודה שע"פ טעם ודעת, והיינו, שע"י ריבוי אופני ההתבוננות שנתבארו בספרים, ובפרט בספרי חסידות, פועלים על הרע שמתבטל לטוב. והעבודה דאתהפכא היא באופן שאינו רוצה להכנס כלל בטענות ומענות כו', ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁰ בשם כ"ק אדמו"ר הזקן: א' איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין נפרד מאלקות. וכללות ענין זה הוא מצד הכחות שנותנים מלמעלה, כחות וואָס א' רבי גיט, היינו, שאין זה מצד יגיעת עצמו (אויסגעהאָרעוועטע כחות), אלא כחות שהרבי נתן לו, ומצד כחות אלו אינו נכנס בעניני טענות כלל. אמנם יש ענין נעלה עוד יותר באתהפכא, שבא מצד גילוי ההעלם העצמי. וענין זה הוא למעלה מכל גדר הבנה וכו', שאין לנו בזה לא הבנה והשגה ולא הכרה והרגשה, לא בפנימיות ולא בדרך מקיף, אלא שמצד דביקות הנשמה בעצמות ומהות א"ס ב"ה לא מונעים ממנו שום ענינים, ונותנים לו גם את גילוי ההעלם העצמי, שאינו יכול להיות נמשך לא בכחות פנימיים ולא בכחות מקיפים. וענין זה בא לידי ביטוי בהרגש דרע ומר עזבך את הוי' אלקיך⁴¹. והיינו, שאף שאין לו ידיעה כלל בהוי' אלקיך, ואינו יודע כלל מעניני קדושה, מ"מ הרי הוא מרגיש אשר רע ומר עזבך את הוי' אלקיך, ועוד זאת, שאפילו אינו יודע מפני מה הוא רע ומר, ומ"מ מרגיש שזהו רע ומר, ומרגיש שזהו"ע הנוגע בעצם נפשו בזה ובכא, ואי אפשר שיהי' כן הלאה, ובהכרח שיהי' אסורה מכאן⁴², דאף שאינו יודע מהו להתקרב לשם⁴², מ"מ יודע הוא שאי אפשר להמשיך באופן כזה. ודוקא בעבודה זו מתגלה ההעלם העצמי, להיות שבעבודה זו הגוף עצמו נהפך לטוב, והיינו, שסיבת הפיכתו לטוב אינה מצד גילוי האור אלא מצד הגוף עצמו, וענין זה הוא מצד גילוי ההעלם העצמי, כיון שגילוי היש האמיתי הוא ביש הנברא דוקא⁴³.

ע' שפד. הועתק ב"היום יום" כה תמוז.

(41) ירמי' ב, יט.

(42) לשון פרש"י שמות ג, ג.

(43) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי

שלח מג, ג. סה"מ תרס"א ע' קצא ואילך.

(38) ראה תו"א בראשית ג, ד ואילך.

(39) ראה סידור (עם דא"ח) קסו, א. סה"מ

עת"ר ע' כז. ה'ש"ת ע' 59.

(40) סה"מ תרפ"ד ע' רטו. ע' רמג. ה'ש"ת

ע' 115. ע' 117. אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח

1) **ובזה** יובן⁴⁴ ענין משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. דהנה, החידוש דימות המשיח הוא שהיש עצמו יתהפך לטוב, ומצד עצמו דוקא. וזוהי מעלת הגילוי דמשיח על הגילוי דקריעת ים סוף, דעם היות שגם בקרי"ס ה' הפיכת החושך לאור, שהחושך עצמו האיר, כמ"ש⁴⁵ ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה, מ"מ, ענין זה ה' מצד גילוי אור⁴⁶, כמאמר נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה⁴⁷, אני ולא מלאך וכו' אני הוא ולא אחר⁴⁸, שגילוי זה האיר את החושך. אמנם לעתיד לבוא כתיב⁴⁹ ולילה כיום יאיר, היינו, שאע"פ שלילה הוא חושך, מ"מ, כיום יאיר מצד עצמו. וענין זה יכול להיות ע"י הגילוי דיש האמיתי דוקא, שזוהי מעלת הגילוי דלעת"ל, משא"כ בקרי"ס שהי' רק גילוי בחי' האין של יש האמיתי. וזהו גם החידוש דמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. דהנה, גם צדיק עובר ה' באהבה רבה בתענוגים הרי הוא בבחינת יש⁵⁰, יש מי שאוהב⁵¹, דאף שהישות היא מה שאוהב, מ"מ ה"ה בבחינת יש. והחידוש דמשיח שיפעל שגם צדיקים יבואו לענין התשובה הוא, שהצדיק ירגיש את ישותו ובמילא ירצה לצאת מישותו, והיינו, לפי שיתגלה ביש הנברא בחי' היש האמיתי שאין זולתו.

2) **וע"פ** כל הנ"ל יובן ענין ויאמר לו יהונתן מחר חודש גוי'. דהנה מחר חודש הוא ענין חידוש הלבנה, שהוא בדוגמת הגילויים דלעתיד לבוא, כמו שאנו אומרים בברכת קידוש לבנה שיהי' אור הלבנה כאור החמה כאור שבעת ימי בראשית⁵² כמו שהיתה קודם מיעוטה וכו'. וזהו גם דיוק הלשון מחר חודש⁵³, ע"ד מארז"ל⁵⁴ היום לעשותם⁵⁵ ולמחר לקבל שכרם. והיינו, שכללות העבודה בזמן הזה היא ע"ד עבודת ערב ראש חודש, שבזה תלויים כל הגילויים דלעתיד⁵⁶, שזהו"ע מחר חודש. וענין זה נרמז גם בפרטי הענינים שאמר יהונתן לדוד⁵⁷, אם החצים ממך והנה שלום לך אין דבר חי ה' ואם החצים ממך והלאה לך כי שלחך ה'. דהנה, ענין יריית החצים ע"י הקשת מורה על כללות ענין עבודת הבריורים,

44) בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב	(מח, סע"א).
שם ע' א'שמב ואילך.	51) ראה תר"א קיד, ד.
45) בשלח יד, כ.	52) ישע"י ל, כו.
46) המשך תער"ב שם ע' א'שכג; א'שכח.	53) ראה סה"מ תרל"א ע' שנה.
47) הגש"פ פיסקא מצה זו.	54) עירובין כב, א. ע"ז ג, א. פרש"י ס"פ
48) שם פיסקא ויוציאנו.	ואתחנן.
49) תהלים קלט, יב. וראה המשך תער"ב	55) ואתחנן שם.
שם ע' א'שמה.	56) ראה תניא רפל"ז.
50) ראה תניא פל"ה (מד, סע"א). פל"ז	57) ראה סה"מ שם ע' שנד ואילך.

כמבואר בהוספות לתורה אור⁵⁸ שהמשיכה בקשת היא כדי שהחץ יהי נזרק רחוק יותר, דככל שמושך הקשת למטה יותר הולך החץ רחוק יותר, וכ"ה בעבודת הביורורים (העבודה דאור חוזר), שההתעסקות עם המטה ביותר מגעת למעלה יותר. וזהו מה שאמר יהונתן לדוד, אם החצים ממך והנה, היינו שהי' כבר גמר עבודת הביורורים, אז שלום לך, דהיינו שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה⁵⁹, אין דבר, אין יותר עבודה דביורורים, חי הוי', ואפשר להיות כבר הגילוי דיום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁶⁰. אך אם החצים ממך והלאה, שעדיין לא נגמרו הביורורים, אזי לך כי שלחך הוי', לך ועסוק בעבודת הביורורים, ואל תאמר מאין תיקח כח על זה, כי שלחך הוי', היינו שאינך עושה זאת בכח עצמך אלא בשליחותו של הקב"ה, שהרי כל ענין העבודה הוא שליחותו של הקב"ה, ע"ד מארז"ל⁶¹ הוּוּ מַכְבְּדִין אֶת הַמְצוּוֹת שֶׁהֵן שְׁלוּחֵי. וענין זה גופא (אם נסתיימה עבודת הביורורים) הי' יהונתן צריך לברר אצל שאול דוקא. דהנה, ג' מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, מינוי מלך וכריתת זרעו של עמלק ובנין בית הבחירה⁶². וכיון שבשאלו נתקיימה המצוה הראשונה דמינוי מלך, להיותו המלך הראשון בישראל, ואם הי' מוחה זרעו של עמלק הי' נעשה אז גם ענין בנין בית הבחירה [ורק מפני שלא הכרית זרע עמלק והחי' את אגג⁶³ נעשה כל אריכות הגלות], לכן הי' צריך לברר אצלו דוקא אם כבר נסתיימה עבודת הביורורים, כי אצלו הי' ענין הביורורים כו'. והסימן על זה הי' ענין הקשת דוקא. והענין בזה⁶⁴, דהנה איתא בזוהר⁶⁵ לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיחזי האי קשת בעלמא מתקשטא בגווני נהירין כו' וכדין צפי ל' למשיח. ולכאורה אינו מובן, הרי קשת היא אות ברית שלא יהי' מבול⁶⁶, שהצורך בסימן זה הוא ענין בלתי רצוי, ולכן אמר רשב"י שא' ממעלותיו היא שלא נראתה הקשת בימיו⁶⁷, וא"כ, מהי השייכות דקשת לרגליו של משיח. אך הענין הוא, שהדיוק הוא בענין הקשת בגוונין בהירין דוקא, וכפי שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁶⁸ שהו"ע גילוי פנימיות עתיק, שעיי"ז הנה החושך עצמו מאיר, שזהו שהעננים עצמם

שם ע' א'שה'א'שו.	58 קג, א.
65 ח"א עב, ב.	59 לשון חז"ל — סנהדרין צט, ב.
66 נח ט, יב ואילך.	60 תמיד בסופה.
67 ראה ב"ר פל"ה, ב. ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב.	61 תנחומא ויגש ו. וראה לקו"ת ויקרא ב, א.
68 ראה אוה"ת נח עב, א. וראה אוה"ת בראשית כא, ב ואילך. נח ח"ג תרנא, א	62 סנהדרין כ, ב.
ואילך.	63 שמואל-א טו, ט.
	64 בהבא לקמן — ראה המשך תער"ב

גורמים לריבוי הגוונים, בדוגמת הגילוי דלעת⁶⁹ שלילה כיום יאיר. ולכן, כד יתחזי קשת בגוונין נהירין אזי תצפי לרגלי דמשיחא. אמנם הדיוק בזה הוא צפה לרגלי דמשיחא, כי, ענינו של משיח עצמו הוא שהחושך יאיר מצד עצמו כנ"ל, משא"כ ענין הקשת בגוונין בהירין הרי הארת החושך היא מחמת ריבוי ותוקף אור השמש, ולכן הרי זה רק בבחי' רגלי משיחא. ומסיים⁶⁹ וישקן איש את רעהו ויבכו איש את רעהו עד דוד הגדיל. דהנה, יהונתן בן שאול הו"ע ההשגה, שזהו"ע שאול מרחובות הנהר⁷⁰, בחינת בינה. משא"כ דוד ענינו הוא שהקים עולה של תורה⁷¹, ועולה של תשובה⁷², קבלת עול דוקא. וזהו עד דוד הגדיל, עד שיהי' בגלוי הענין דהגדיל והפליא הוי' לעשות בארץ⁷³, גילוי ההעלם העצמי, במהרה בימינו.

(72) מו"ק טז, ב. וראה מפרשים לבמדב"ר

שם.

(73) ע"ד לשון אדה"ז באגרתו — אג"ק

שלו ס"ע רל ואילך.

(69) שמואל-א כ, מא.

(70) וישלח לו, לו. עץ חיים שער ח (שער

דרושי הנקודות) פ"ד.

(71) ראה במדב"ר פי"ח, כא. מדרש שמואל

פכ"ט. תדא"ר רפ"ב.